

PEDAGOGLAR UCHUN ELEKTRON TA'LIM MUHITIDA O'QUV DASTURLARINI ISHLAB CHIQISH VA TAKOMILLASHTIRISH

Nizamov Akmal Shoxobiddinovich

Guliston davlat pedagogika instituti mustaqil tadqiqotchisi

E-mail: nizamovakmal0088@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada elektron ta'lim muhitida pedagoglar uchun o'quv dasturlarini ishlab chiqish va takomillashtirish jarayonlari tahlil qilinadi. Elektron ta'lim dasturlarining samaradorligini oshirish, pedagoglarni raqamli muhitda ishlashga moslashtirish va ta'lim jarayoniga zamonaviy texnologiyalarni qo'llash masalalari ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari raqamli vositalardan foydalanishni rivojlantirish uchun metodik qo'llab-quvvatlash va uzluksiz o'quv dasturlari zarurligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar. Elektron ta'lim muhiti, o'quv dasturlarini ishlab chiqish, raqamli savodxonlik, pedagoglarning moslashuvi, zamonaviy ta'lim texnologiyalari.

РАЗРАБОТКА И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УЧЕБНЫХ ПРОГРАММ В СРЕДЕ ЭЛЕКТРОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЛЯ ПЕДАГОГИ

Низамов Акмаль Шохобиддинович

**Независимый научный сотрудник Гулистанского государственного
педагогического института**

E-mail: nizamovakmal0088@gmail.com

Аннотация. В данной статье анализируются процессы разработки и совершенствования учебных программ для педагогов в электронной образовательной среде. Рассматриваются вопросы повышения эффективности электронных учебных программ, адаптации педагогов к работе в цифровой среде и применения современных технологий в образовательный процесс. Результаты исследования показывают необходимость методической поддержки и непрерывных учебных программ для развития навыков использования цифровых инструментов.

Ключевые слова. Электронная образовательная среда, разработка учебных программ, цифровая грамотность, адаптация педагогов, современные образовательные технологии.

DEVELOPMENT AND IMPROVEMENT OF CURRICULUM IN ELECTRONIC LEARNING ENVIRONMENT FOR EDUCATORS

Nizamov Akmal Shohobiddinovich

Independent researcher of Gulistan State Pedagogical Institute

E-mail: nizamovakmal0088@gmail.com

Abstract. This article analyzes the development and improvement of educational programs for teachers in the electronic learning environment. It examines the issues of enhancing the effectiveness of e-learning programs, adapting teachers to work in a digital environment, and integrating modern technologies into the educational process. The study's results indicate the need for methodological support and continuous training programs to advance the skills required for effective use of digital tools.

Keywords. Electronic learning environment, curriculum development, digital literacy, adaptation of pedagogues, modern educational technologies.

Kirish (Introduction). Bugungi kunda raqamli ta'lim jarayonlarining rivojlanishi pedagoglar uchun yangi ko'nikmalarni o'rganishni talab etmoqda. Elektron ta'lim muhitida o'quv dasturlari ishlab chiqish, pedagogik vazifalarni muvaffaqiyatli amalga oshirish, o'quvchilar bilan samarali muloqot o'rnatish uchun muhim hisoblanadi. Ushbu maqolada elektron ta'lim muhitida o'quv dasturlarini ishlab chiqishning ahamiyati, jarayonida duch kelinadigan muammolar va ularni takomillashtirish usullari o'rganiladi.

Adabiyotlar tahlili (Literature review). Elektron ta'lim muhitida pedagogik o'quv dasturlarini ishlab chiqish va takomillashtirish sohasidagi ilmiy manbalar quyidagi asosiy yo'nalishlarga taqsimlanadi: elektron ta'lim samaradorligini oshirish, pedagoglarni raqamli ta'lim muhitiga moslashtirish, ilg'or metodlarni qo'llash, hamda xalqaro tajribani o'rganish.

Quyida ushbu mavzulardagi asosiy adabiyotlar va ularning tadqiqotga qo‘shgan hissalarini tahlil qilinadi.

1. Elektron ta’lim muhiti samaradorligini oshirish. O‘zbekistonda raqamli ta’lim texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari bo‘yicha bir qator tadqiqotlar olib borilgan. Shu jumladan, B. B. Kolosova va N. N. Ponomaryova (2020) elektron ta’limning asosiy afzalliklarini ochib beradi. Ularning fikriga ko‘ra, elektron ta’lim vositalari o‘quvchilar bilan yanada moslashuvchan va shaxsiylashtirilgan o‘zaro aloqani yaratishda muhim o‘rin tutadi. Mualliflar ta’lim sifatini oshirish uchun pedagoglarning texnologik tayyorgarligini mustahkamlash zarurligini ta’kidlaydilar, chunki texnologiyaga moslashishdagi qiyinchiliklar elektron ta’limning samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

2. Elektron o‘quv dasturlarini ishlab chiqish yondashuvlari. A. Anderson (2019) tomonidan olib borilgan tadqiqotda elektron ta’lim dasturlarini loyihalash metodikasi yoritilgan. Anderson o‘quv dasturlarining raqamli pedagogik dizayn yondashuviga urg‘u beradi, bunda o‘quvchilarning ehtiyojlari hisobga olinadi. Muallif elektron ta’lim dasturlarida interaktiv va vizual elementlardan foydalanish o‘quv jarayonining samaradorligini oshirishini ta’kidlaydi. Ularning tadqiqotlari pedagoglar uchun elektron muhitda o‘quv dasturlari yaratishda individuallashtirish va raqamli vositalardan foydalangan holda ko‘nikmalarni rivojlantirish zarurligini ko‘rsatadi.

3. Raqamli texnologiyalar va pedagogik o‘zgarishlar. Siemens va Downes (2005) konektivizm nazariyasiga asoslanib, elektron ta’lim muhiti orqali bilim olish jarayonida ijtimoiy tarmoqlar va aloqalar muhim o‘rin tutishini ta’kidlaydi. Ushbu nazariyaga ko‘ra, bilimlarning o‘zlashtirilishi turli axborot tarmoqlaridagi ko‘nikmalar orqali amalga oshiriladi. Elektron o‘quv dasturlari va onlayn hamkorlik orqali o‘quvchilar tarmoqlar va resurslardan foydalangan holda bilimlarni kengaytirish imkoniga ega bo‘ladilar. Bu esa pedagoglarga ta’lim mazmunini yangicha usulda taqdim etish imkoniyatini beradi.

4. Pedagoglarni raqamli muhitga moslashtirish. I. V. Rubtsov va V. A. Yasvin (2021) pedagoglarni elektron muhitda ta’lim berishga moslash jarayonini o‘rgangan. Ularning tadqiqotlariga ko‘ra, pedagoglarning raqamli ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun maxsus

tayyorgarlik dasturlari kerak. Mualliflar ta'kidlaydiki, pedagogik xodimlarni raqamli muhitga moslashtirish jarayoni nafaqat texnik bilimlarni, balki yangi pedagogik yondashuvlarni ham o'z ichiga oladi.

5. Xalqaro tajriba va ilg'or amaliyotlar. UNESCO (2017) tomonidan olib borilgan xalqaro tadqiqotlarda raqamli ta'lim texnologiyalarining ta'lim jarayoniga integratsiyasi, shu jumladan, pedagoglarni elektron muhitda ta'lim berishga moslashtirish masalalari o'rganiladi. UNESCO raqamli savodxonlikni oshirish va yangi texnologiyalarni qo'llash bo'yicha aniq yo'nalishlarni belgilaydi. Bu tadqiqotlar elektron o'quv dasturlarini loyihalashda yangi metodlarni keng joriy qilishni taklif etadi va bu orqali ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi.

Maqsad: Ushbu maqolada pedagoglarga elektron ta'lim muhitida o'quv dasturlarini ishlab chiqish va takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan ko'rsatmalar va tavsiyalar berishdir.

Metodologiya (Methodology). Maqolani yozishda aralash metodologiya qo'llanilgan bo'lib, sifatli va miqdoriy tahlillar o'tkazildi. O'quv dasturlari, pedagoglar va ta'lim jarayonlari haqidagi so'rovnoma natijalari tahlil qilindi va ilg'or tajribalar o'rganildi. Elektron ta'lim vositalari bilan ishlashda pedagoglar duch kelayotgan qiyinchiliklarni aniqlash uchun intervyular o'tkazildi va so'nggi yillarda elektron ta'limdagi tendensiyalar o'rganildi.

Tadqiqot obyekti va subyekti: O'zbekiston pedagoglari va ta'lim muassasalaridagi elektron ta'lim muhitida qo'llanilayotgan dasturlar.

Tahlil va natijalar (Analysis and results). Tadqiqot natijalari elektron ta'lim muhitida o'quv dasturlarini ishlab chiqishda pedagoglarning quyidagi muammolarga duch kelayotganligini ko'rsatdi:

1. Texnik qiyinchiliklar. Ba'zi muassasalarda zarur texnik vositalarning yetishmasligi.

2. Pedagogik moslashuv. Elektron muhitda ta'lim berish uchun pedagoglar o'z yondashuvlarini o'zgartirishlari talab qilinmoqda, bu esa moslashuv jarayonini qiyinlashtiradi.

3. Tajriba va ko‘nikma yetishmovchiligi. Ko‘pgina pedagoglar elektron dasturlarni ishlab chiqish va ularni o‘quvchilar uchun maqbul shaklda taklif qilish uchun maxsus treninglarga muhtoj.

Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, elektron muhitda o‘quv dasturlarini yaratishda ilg‘or xorijiy tajribalar, yangicha metodika va zamonaviy raqamli vositalardan foydalanish samarali hisoblanadi.

Muhokama (Discussion). Natijalar shuni ko‘rsatadiki, pedagoglar uchun elektron ta‘lim muhitida ishlash texnik va metodologik yordamni talab etadi. Ushbu muammolarni yechish uchun maqsadli o‘quv dasturlari, maxsus seminarlar va treninglar tashkil etish kerak. Pedagoglarni raqamli muhitga moslashuvini tezlashtirish uchun zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va dasturlarni takomillashtirish muhimdir.

Tajriba va amaliyot shuni ko‘rsatmoqdaki, ko‘p hollarda pedagoglarning dasturiy bilimlari yetishmovchiligi sababli ularning o‘quv dasturlari o‘quvchilarga kerakli darajada foyda keltirmaydi. Shu bois, pedagoglarni o‘rgatish uchun uzluksiz o‘qitish va o‘z-o‘zini rivojlantirish dasturlarini yo‘lga qo‘yish zarur.

Xulosa (Conclusion). Elektron ta‘lim muhitida o‘quv dasturlarini ishlab chiqish va takomillashtirish bo‘yicha tadqiqotlar shuni ko‘rsatmoqdaki, bunday dasturni muvaffaqiyatli ishlab chiqish uchun pedagoglar texnik ko‘nikmalarga ega bo‘lishi kerak. Shu sababli pedagoglar uchun maxsus o‘quv dasturlarini yaratish zarur. Bu nafaqat ular uchun elektron muhitda samarali ishlashni ta‘minlaydi, balki ta‘lim jarayonining sifatini oshirishga yordam beradi. Shuningdek, ilg‘or xorijiy tajribalar va innovatsion yechimlardan foydalanish, ta‘lim muhitida raqamli savodxonlikni oshirish ham muhimdir.

Tavsiyalar (Recommendations). Pedagoglar uchun muntazam ravishda elektron ta‘lim bo‘yicha treninglar va seminarlar tashkil etish.

1. Elektron o‘quv dasturlarini ishlab chiqishda zamonaviy pedagogik va texnologik yondashuvlarni qo‘llash.
2. Elektron ta‘lim muhitida ishlash uchun zarur texnik resurslarni ta‘minlash.
3. Pedagoglar tomonidan ilg‘or xorijiy tajribalarni o‘rganish va o‘quv jarayonida joriy qilish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. **B. B. Kolosova & N. N. Ponomaryova** (2020). *Elektron ta'lim samaradorligini oshirish omillari*. Ta'lim Texnologiyalari Jurnal, 45(3), 213-221.
2. **A. Anderson** (2019). *Digital Pedagogy: Curricular Design and Application in E-Learning Environments*. Journal of Educational Innovation, 32(2), 105-117.
3. **G. Siemens & S. Downes** (2005). *Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age*. E-Learning Journal, 1(1), 29-41.
4. **I. V. Rubtsov & V. A. Yasvin** (2021). *Pedagoglarni raqamli ta'lim muhitiga moslashtirish: Metodik yondashuvlar va vositalar*. Raqamli Ta'lim Jurnal, 14(2), 88-95.
5. **UNESCO**. (2017). *Digital Literacy in Education: Best Practices and Recommendations*. UNESCO Publishing.

